

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Secunda secundae Summa Theologiae

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

7 Vtrum sit primum omnium peccatorum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72772](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72772)

est Greg. 14. moralium. Et ideo hoc dictum Thomae non videtur sanctorum dictis consonum. Secundo, motus superbiae est unicuique naturalis scilicet, ergo superbia, etiam cognita difficile caueatur. Antecedens probatur: quia unicuique naturalis feruar in amore sui, & propriae excellentiae, quam in concupiscitiam vel quodlibet aliud. Tercio, non solum prima difficultas, sed propter vehementiam impugnationis, sed etiam tenenda, scilicet propter latentiam vitij diuinitate peccati, ergo distinctio illa non soluit. Antecedens patet, quia quanto tenentior est latentior, ceteris paribus, succumbens minus grauius peccat.

Ad euentiam horum scio, quod in litera auctor inuenit hanc distinctionem, peccatum ad euentiam difficile dupliciter, scilicet simpliciter, vel pro tali statu: & docet quod peccatum ad euentiam difficile propter magnitudinem impugnationis, est simpliciter difficile ad euentiam: & propterea minus graue. Peccatum vero ad vitandum difficile propter latentiam, est difficile ad vitandum pro statu latentiae, & pro tunc est ex hoc minus graue. Non autem tenent simpliciter minus graue, quia pro aliquo statu, scilicet quo cognitum est, illius motus est facile ad vitandum, & sic ponitur superbia inter difficile vitabilia non simpliciter, sed pro statu latentiae sui motus, & inter facile vitabilia pro statu quo deprehensus est illius in motus.

Ad primam igitur obiectionem dicitur, quod dicitur dupliciter. Primo, quia difficultas cognoscendi in se motum superbiae non facit difficile vitabile simpliciter, sed pro statu latentiae: quoniam difficultas ista non spectat ad peccatum ipsum, sed cognitionem eius.

Secundo, quia magis ac magis excecere mentem conuenit superbiae non secundum se, sed ex negligentia hominis amplexantis, & augmentans ipsam in se. Secundo autem noster est de difficultate vitandi peccatum secundum se, non ex parte negligentiae nostrae. Patet autem hanc esse doctrinam Greg. quoniam dicit, Vitium superbiae mox ab ipsa radice obseruandum est, ut cum latentur oriatur, tunc uigilanter abscindatur, ne proiecta urgeat, & visu roboretur &c. Et sic sanctorum dictis consona patet doctrina haec.

Ad secundum dicitur, quod licet motus superbiae ex parte conuersionis ad commune bonum, sit naturalissimus ex parte animae rationalis, qua uidentur maxime appetere excellentiam, ex parte tamen auersionis, in qua compleitur ratio vitij, non est huiusmodi naturalis: & ideo hinc non habetur quod vitium superbiae sit difficile simpliciter, quia non habetur quod sit naturale.

Ad tertium dicitur, quod ad tertium dicendum, quod sicut in syllogismis ducitibus ad impossibile quaque aliquis conuincitur per hoc, quod ducitur ad inconueniens magis manifestum: ita et ad conuincendum superbiam hominum Deus aliquos punit, permittens eos ruere in peccata carnalia, quae etiam sunt inuiciora, tamen manifestiora turpitudine continent. Unde Isidorus dicit in libro de summo bono, quod vitio deteriore est superbiam, seu propter quod a summis personis, & primis assumitur, seu quod de opere iustitiae, & uirtutis exoritur, minusque culpa eius sentitur. Luxuria uero carnis ideo notabilis omnibus est, quoniam statim per se turpis est, & tamen dispensante Deo superbia minor est: sed quae detinetur superbia, & non sentitur, latet in carnis luxuriam, ut per hanc humiliatus a confusione exurgat, ex quo etiam patet grauitas superbiae. Sicut enim medicus sapiens in remedium maioris morbi patitur infirmum in leuiorem morbum incidere, ita etiam peccatum superbiae grauius esse ostenditur ex hoc ipso, quod pro eius remedio Deus permittit ruere homines in alia peccata.

Ad septimum sic proceditur. Videtur, quod superbia non sit primum omnium peccatorum. Primum enim saluatur in omnibus consequentibus: sed non omnia peccata sunt cum superbia, nec oriuntur ex superbia, dicit enim Augustinus in libro de natura & gratia, quod multa peccata sunt, quae non sunt superbiae, ergo superbia non est primum omnium peccatorum.

Ad hoc dubium dicitur, quod sermo literae est de primitate absolute, quoniam plures primitates habet superbia. Est enim superbia peccatum primum ordine naturae ex parte auersionis: & hoc directe concludit ratio literae. Est & peccatum primum ordine generationis non respectu omnium peccatorum simpliciter, sed respectu grauium peccatorum, ut in responsione ad quartum dicitur. Et hoc etiam ex eadem litera ratione concluditur: consequenter tamen est, & primum ex parte conuersionis ordine generationis non necessaria, sed possibilis, ut in corpore articuli subditur ex precedenti libro, quae sitio 48. articulo 2. & in responsione ad primum hic declaratur: quia scilicet non est necesse quodlibet peccatum oriri ex superbia, sed quia quodlibet peccatum potest ex ipsa oriri. Unde patet error Martini imponentis Sancto Thomae, quod dicit superbia esse primum ordine generationis simpliciter cum huius oppositum in litera in responsione ad quartum expresse dicitur: nec ratio quam auctori imponit Martinus, in auctore inueniatur, nec auctoritas illa, Initium omnis peccati, est ab auctore ad id allata, immo in oppositum declarata in Secunda Secundae S. Tho. EEE responsio.

quomuis hinc habeatur quod appetitus excellentiae propriae est naturalis, sed hoc non est malum. Ad tertium dicitur, quod utraque difficultas minuit de grauitate, sed diuersimode. Nam prima simpliciter, secunda pro statu: & propterea solutio non ruit, sed est solida.

In responsione ad secundum eundem articulo nota, quod sicut cum de nobilitate uirtutum tractabatur, distinctum est de nobilitate simpliciter, uel secundum aliquam conditionem: ita in uitiis, & peccatis de grauitate distinctum est, quod substantialiter grauius peccatum secundum suam speciem videtur, cuius obiectum est secundum se peius, ut odium Dei. Secundum autem aliquam conditionem superbia ponitur grauius, quia ex parte auersionis tenet primum locum. Potest tamen dici absolute, hoc est sine additione aliqua grauisimum peccatorum: quia peccatum ex auersione perficitur in ratione mali simpliciter. Unde auctor in litera non dicit quod superbia est grauior infidelitate, sed quod est grauior eis ex parte auersionis, & grauitatem praestans cuique eorum.

Ad septimum dicendum, quod dicitur, quod ad tertium dicendum, quod sicut in syllogismis ducitibus ad impossibile quaque aliquis conuincitur per hoc, quod ducitur ad inconueniens magis manifestum: ita et ad conuincendum superbiam hominum Deus aliquos punit, permittens eos ruere in peccata carnalia, quae etiam sunt inuiciora, tamen manifestiora turpitudine continent. Unde Isidorus dicit in libro de summo bono, quod vitio deteriore est superbiam, seu propter quod a summis personis, & primis assumitur, seu quod de opere iustitiae, & uirtutis exoritur, minusque culpa eius sentitur. Luxuria uero carnis ideo notabilis omnibus est, quoniam statim per se turpis est, & tamen dispensante Deo superbia minor est: sed quae detinetur superbia, & non sentitur, latet in carnis luxuriam, ut per hanc humiliatus a confusione exurgat, ex quo etiam patet grauitas superbiae. Sicut enim medicus sapiens in remedium maioris morbi patitur infirmum in leuiorem morbum incidere, ita etiam peccatum superbiae grauius esse ostenditur ex hoc ipso, quod pro eius remedio Deus permittit ruere homines in alia peccata.

ARTICULVS VII.

Utrum superbia sit primum omnium peccatorum.

Ad septimum sic proceditur. Videtur, quod superbia non sit primum omnium peccatorum. Primum enim saluatur in omnibus consequentibus: sed non omnia peccata sunt cum superbia, nec oriuntur ex superbia, dicit enim Augustinus in libro de natura & gratia, quod multa peccata sunt, quae non sunt superbiae, ergo superbia non est primum omnium peccatorum.

Ad hoc dubium dicitur, quod sermo literae est de primitate absolute, quoniam plures primitates habet superbia. Est enim superbia peccatum primum ordine naturae ex parte auersionis: & hoc directe concludit ratio literae. Est & peccatum primum ordine generationis non respectu omnium peccatorum simpliciter, sed respectu grauium peccatorum, ut in responsione ad quartum dicitur. Et hoc etiam ex eadem litera ratione concluditur: consequenter tamen est, & primum ex parte conuersionis ordine generationis non necessaria, sed possibilis, ut in corpore articuli subditur ex precedenti libro, quae sitio 48. articulo 2. & in responsione ad primum hic declaratur: quia scilicet non est necesse quodlibet peccatum oriri ex superbia, sed quia quodlibet peccatum potest ex ipsa oriri. Unde patet error Martini imponentis Sancto Thomae, quod dicit superbia esse primum ordine generationis simpliciter cum huius oppositum in litera in responsione ad quartum expresse dicitur: nec ratio quam auctori imponit Martinus, in auctore inueniatur, nec auctoritas illa, Initium omnis peccati, est ab auctore ad id allata, immo in oppositum declarata in Secunda Secundae S. Tho. EEE responsio.

Super Questionis 162. Articulum septimum.

In articulo 7. eiusdem questionis 162. dubium occurrit, de qua primitate est sermo, cum in litera concluditur, quod superbia habet rationem primi. Et est ratio dubii, quia Martinus in quaestio. 3. intelligit auctorem loqui de primitate originis, cum tamen in litera hoc non exprimitur.

Ad hoc dubium dicitur, quod sermo literae est de primitate absolute, quoniam plures primitates habet superbia. Est enim superbia peccatum primum ordine naturae ex parte auersionis: & hoc directe concludit ratio literae. Est & peccatum primum ordine generationis non respectu omnium peccatorum simpliciter, sed respectu grauium peccatorum, ut in responsione ad quartum dicitur. Et hoc etiam ex eadem litera ratione concluditur: consequenter tamen est, & primum ex parte conuersionis ordine generationis non necessaria, sed possibilis, ut in corpore articuli subditur ex precedenti libro, quae sitio 48. articulo 2. & in responsione ad primum hic declaratur: quia scilicet non est necesse quodlibet peccatum oriri ex superbia, sed quia quodlibet peccatum potest ex ipsa oriri. Unde patet error Martini imponentis Sancto Thomae, quod dicit superbia esse primum ordine generationis simpliciter cum huius oppositum in litera in responsione ad quartum expresse dicitur: nec ratio quam auctori imponit Martinus, in auctore inueniatur, nec auctoritas illa, Initium omnis peccati, est ab auctore ad id allata, immo in oppositum declarata in Secunda Secundae S. Tho. EEE responsio.

Lib. 2. ca. 38. in prin.

2. Co. 12. le. 4

Ca. 29. in m. dio tomo. 7.

responsione ad quartum,expofita est, quòd non simpliciter, sed in tali genere, scilicet grauium, intelligitur. Et propterea non oportet hic cum Martino disputare.

In eod. art. pro euidencia literæ scito, quòd author considerat superbia & ex parte auerfionis, & ex parte cõuerfionis. Et ex utraque parte vult quòd

¶ 2 Prater. Ecclesiast. 10. dicitur, quòd initium superbiæ est apostatare a Deo. ergo apostasia a Deo est prius quàm superbia.

¶ 3 Prater. Ordo peccatorum esse uidetur secundum ordinem uirtutum: sed humilitas non est prima uirtutum, sed magis fides. ergo superbia non est primum peccatorum.

¶ 4 Prater. 2. ad Timotheum. 3. dicitur. Mali homines, & seductores proficiunt in peius, & ita uidetur quòd principium malitiæ hominis non sit a maximo peccatorum: sed superbia est maximum peccatorum, ut dictum est. * non est igitur primum peccatum.

¶ 5 Prater. Id quod est secundum apparentiam, & fictionem, est posterius eo quod est secundum ueritatem: sed Philof. dicit in 3. * Ethicor. quòd superbus est fictor fortitudinis, & audaciæ. ergo uirtutum audaciæ est prius uicio superbiæ.

SED CONTRA est, quòd dicitur Ecclesiast. 10. Initium omnis peccati superbia.

RESPON. Dicendum, quòd illud quòd est per se, est primum in quolibet genere. Dictum est autem supra, * quòd auersio a Deo, quæ formaliter complet rationem peccati, pertinet ad superbiæ per se, ad alia autem peccata ex consequenti. Et inde est quòd superbia habet rationem primi, & est etiam principium omnium peccatorum, ut supra dictum est, * cum de causis peccati ageretur ex parte auerfionis, quæ est principalior in peccato,

Nec est uerum quòd primum secundum ordinem generationis inter peccata graui, hoc est, mortalia ex malitia, non ex passione, aut ignorantia, est superbia secundum ordinem generationis, cum sfer aliquid ex habitu intemperantiæ fornari absque superbia. Nec apparet aliquid genus peccatorum grauium pendens necessario ex superbia, secundum originem. Nam & genus peccatorum contra uirtutes theologicas sine superbia inuenitur. Desperatio namque non eget superbia, immo oppositum uicium habet potius annexum.

¶ Ad hoc dicitur, quòd peccata, quantum ad propositum spectat, possunt dici graui tripliciter. Primo, ex suo genere, hoc est, ex parte obiecti, prout homicidium dicimus grauius adulterio: & hoc modo non sumuntur in præferti litera peccata graui. Nam grauius peccata ex suo genere, in litera appellantur leuiora, ut potest que ex ignorantia, uel passione fieri contingit. Secundo, dicuntur peccata graui ex causa, hoc est, ex certa malitia iuxta quòd peccata ex electione grauiora dicimus peccatis ex ignorantia, aut passione. Nec hoc modo sumuntur in litera hac peccata graui, quia contingit multa huiusmodi peccata sine superbia committi. Tertio, dicuntur peccata graui ex parte auerfionis, iuxta quòd dicimus peccata ex contemptu diuinæ subiectionis esse grauiora seipfis patris non ex contemptu huiusmodi. Et secundum hoc in arti. præcedente dictum est in responsione ad secundum, quòd superbia aliis peccatis magnitudinem præstat. Nam per hoc ipsum

infidelitatis peccatum grauius redduntur, sed procedat &c. Et hoc modo in litera hac peccata grauius dicuntur, quia est in ordine generationis grauius ex parte auerfionis: quia est in ordine generationis grauius ex parte cõuerfionis, & sic est primum in compositione.

AD PRIMUM ergo dicendum, quòd superbia dicitur esse omni peccati initium, non quia quolibet peccatum singulariter ex superbia oriatur: sed quia quolibet genus peccati nati est ex superbia oriatur.

AD II. dicendum, quòd apostatare a Deo dicitur esse superbie humanae initium, non quasi aliquod aliud peccatum a superbia causetur, sed quia est prima superbia pars. Dictum est enim quòd superbia principaliter respicit subiectionem diuinam, quam contemnit: ex consequenti autem contemnit subiecti creaturæ propter Deum.

AD III. dicendum, quòd non oportet esse eundem ordinem uirtutum & uiciorum: nam uirtus est corruptiuum uirtutis. Id autem quòd est primum in generatione, est postremum in corruptione. Et ideo sicut fides est prima uirtutum, ita infidelitas est ultimum peccatorum, ad quam homo quandoque per alia peccata perducitur. Vnde super illud Psalm. 136. Exanimate, exinanitur usque ad fundamentum, in eadem dicitur glo. quòd coactione uirtutum subreptit diffidentia, & Apost. dicit 1. ad Timotheum. quòd quidam repellentes conscientiam bonam, circa fidem naufragauerunt.

AD IIII. dicendum, quòd superbia dicitur esse grauius peccatum ex eo, quòd per se competit principio, ex quo attenditur grauitas in peccato: & ideo superbia causat grauitatē aliorum peccatorum. Contingit ergo ante

culo ex diversis glossis ad tertium & quartum. In prima uita diuersimode, & non eodem modo, ponitur ultimum in contractione uiciorum, & est ultimum relictum ad Deum. Secundum ad Deo potest inueniri in peccato dupliciter. Ex parte auerfionis: & hoc dupliciter, si contemnitur cõuerfio, namque peccata habent auerfionem ex consequenti ad obiectum, ut furum, adulterum, &c. Si autem contemnitur ad aliquod temporale obiectum, & contemnitur auersio a Deo, peccata autem peccatis uirtutibus, si infidelitas deperat, & obiectum auerfionis a Deo ex parte obiecti, & contemnitur est obiectum uirtutum & uiciorum diuina, non est obiectum Deum. Superbia autem habet auerfionem & obiectum Deum. Superbia autem habet auerfionem, ut prædictum est. Et propter hoc superbia est primum tenet locum in generatione, & per se simpliciter & absolute, si uultur grauius peccatum habent ex parte obiecti, unde subiecti grauius peccatum. Et eo namque quòd auersio a Deo, non est principium, in istis peccatis subiecti grauius peccatum obiecti: cõsequens est quòd contemnitur se habentis, seu ut minus peccatum superbia inuenitur. Et hæc dicta sunt, ut superbia inuoluntatis obdurare. Et in istis

Art. præced.

1.3. Ethic. c.8

Art. præced.

D. 516

1.3. q. 84. ar. 2

sirohe aiterationem a Deo, & seorsum secundum se illam consideranda: sicut si albedinem secundum se considerares, & vide illam secundum se radice, & primum principium malitiae, & grauitatis in peccatis. Et deinde applica illam diuersis locis peccati, principali, qui no caur ex parte obiectionis. & constituet peccata opposita virtutibus theologis. Vel secundario, qui uocatur ex parte auersionis, & hoc in loco dupliciter loca illa, aut ut consequenter se habentem in hoc quod est esse uirtutis, & sic communis est peccatis mortalibus, in quantum uoluntas auersionis est uoluntate conuersionis est communitur: aut ut per se ipsam uoluntatem in illo tamen loco, & sic superbia propria est, & alia ab ipsa communiatur. Et propterea est ex parte auersionis grauisimum, & primum peccatum, & principium ceterorum grauium ex parte auersionis.

¶ Super Quaestio 162. Articulus octauum.

N artic. 8. eiusdem 162. q. recole quae in 2. ar. dicta sunt de generali influenza superbiae, & applica ad propositum, & vide quod superbia ex parte huius mater est omnium uitiatorum, quia principium omnium secundum ordinem intentionis. Ex parte autem imperii sui est regina omnium uitiatorum in omnibus regnant, & dirigens omnia ad finem suum: & ideo in litera dicitur regina, & mater.

¶ Super Quaestio. 162. articulus primus.

N artic. 1. q. 163. dubium occurrit circa rationem litera, quoniam in uitium consequentis incidere videtur dum sic procedit. Primum peccatum hominis fuit in hoc, quod appetit quoddam spirituale bonum supra suam mensuram, ergo primum peccatum

superbiam esse aliqua peccata leuiora, quae etiam ex ignorantia, uel infirmitate committuntur: sed inter grauiora peccata primum est superbia, sicut causa per quam alia peccata aggrauantur. Et quia id quod est primum in causando peccata, est etiam ultimum in recedendo: ideo super illud Psalmus. 18. Emundabor a delicto maximo, dicit glo. hoc est, a delicto superbiae, quod est ultimum redeuntibus ad Deum, & primum recedentibus.

Ad v. Dicendum, quod Philo. ponit superbiam circa fictionem fortitudinis, non quia solum in hoc consistat: sed quia per hoc homo maxime reputat se posse excellentiam apud homines consequi, si audax, uel fortis uideatur.

ARTICVLVS VIII. Vtrum superbia debeat poni uitiuum capitale.

AD OCTAVVM sic proceditur. Avt quod superbia debeat poni uitiuum capitale. Iusto. * enim, & Cassianus enumerant superbiam inter uitia capitalia.

¶ 2. Praeter. Superbia uidetur esse idem inani gloriae, quia utraque excellentiam quaerit: sed inanis gloria ponitur uitiuum capitale, ergo etiam superbia debet poni uitiuum capitale.

¶ 3. Praet. Aug. dicit in lib. * de uirginitate, quod superbia inuidiam parit, nec unquam est sine tali commite: sed inuidia ponitur uitiuum capitale, ut supra habitum est. ergo multo magis superbia.

SED CONTRA est, quod Greg. 31. * moral. non enumerat superbiam inter uitia capitalia.

RESPON. Dicendum, quod sicut ex * supradictis patet, superbia dupliciter considerari potest. Vno modo secundum se, prout scilicet est quoddam speciale peccatum. Alio modo, secundum quod habet quandam influentiam in omnia peccata. Capitalia autem uitia ponuntur quaedam specialia peccata, ex quibus multa genera peccatorum oriuntur: & ideo quidam considerantes superbiam secundum quod est quoddam speciale peccatum, connumerauerunt eam aliis uitiis capitalibus.

Grego. * vero considerans uniuersalem eius influentiam, quam habet in omnia uitia, ut dictum est, non connumerat eam aliis capitalibus uitiis, sed posuit eam reginam omnium uitiatorum, & matrem. Vnde Gregor. dicit in 31. moral. Ipsa uitiatorum regina

superbia cum deum plene cooperit, mox illud septem principalibus uitiis quasi quibusdam suis ducibus deuastandum tradit, ex quibus uitiatorum multitudines oriuntur. Et per hoc patet responsio ad PRIMVM.

AD II. Dicendum, quod superbia non est idem inani gloriae, sed causa eius. Nam superbia inordinate excellentiam appetit: sed inanis gloria appetit excellentiam manifestationem.

AD III. Dicendum, quod ex hoc quod inuidia, quae est uitiuum capitale, oritur ex superbia, non sequitur, quod superbia sit uitiuum capitale, sed quod sit aliquod principaliter capitalibus uitiis.

ARTICVLVS PRIMVS. Vtrum primi hominis peccatum fuerit superbia.

AD PRIMVM sic proceditur. Videtur, quod superbia non fuerit primi hominis peccatum. Dicit enim Apostolus ad Rom. 5. quod per inobedientiam unius hominis peccatores constituti sunt multi: sed primi hominis peccatum est, ex quo omnes peccatores constituti sunt originali peccato, ergo inobedientia fuit primi hominis peccatum, & non superbia.

¶ 2. Praet. Amb. * dicit super Luc. quod eo ordine diabolus Christum tentauit, quo primum hominem deiecit: sed Christus primo tentatus est de gula, ut patet Matth. 4. cum ei dictum est, Si filius Dei es, dic ut lapides isti panes fiant. ergo primum peccatum primi hominis non fuit superbia, sed gula.

¶ 3. Praeterea. Homo Diabolo suggerente peccauit: sed Diabolus tentans hominem scientiam repromisit, ut patet Genes. 3. ergo prima inordinatio hominis fuit per appetitum scientiae, quod pertinet ad curiositatem. ergo curiositas fuit primum peccatum, & non superbia.

Secunda Secundae S. Tho. EEE 2 ¶ 4. Praet.

¶ 1. Primum, Vtrum primum peccatum hominis fuerit superbia.

¶ 2. Secundum, Quis primus homo peccando appetierit.

¶ 3. Tertium, Vtrum eius peccatum fuerit grauius omnibus aliis peccatis.

¶ 4. Quartum, Quis plus peccauerit, utrum uir, uel mulier.

ARTICVLVS. PRIMVS. Vtrum primi hominis peccatum fuerit superbia.

AD PRIMVM sic proceditur. Videtur, quod superbia non fuerit primi hominis peccatum. Dicit enim Apostolus ad Rom. 5. quod per inobedientiam unius hominis peccatores constituti sunt multi: sed primi hominis peccatum est, ex quo omnes peccatores constituti sunt originali peccato, ergo inobedientia fuit primi hominis peccatum, & non superbia.

¶ 2. Praet. Amb. * dicit super Luc. quod eo ordine diabolus Christum tentauit, quo primum hominem deiecit: sed Christus primo tentatus est de gula, ut patet Matth. 4. cum ei dictum est, Si filius Dei es, dic ut lapides isti panes fiant. ergo primum peccatum primi hominis non fuit superbia, sed gula.

¶ 3. Praeterea. Homo Diabolo suggerente peccauit: sed Diabolus tentans hominem scientiam repromisit, ut patet Genes. 3. ergo prima inordinatio hominis fuit per appetitum scientiae, quod pertinet ad curiositatem. ergo curiositas fuit primum peccatum, & non superbia.

Secunda Secundae S. Tho. EEE 2 ¶ 4. Praet.

¶ 1. Primum, Vtrum primum peccatum hominis fuerit superbia.

¶ 2. Secundum, Quis primus homo peccando appetierit.

¶ 3. Tertium, Vtrum eius peccatum fuerit grauius omnibus aliis peccatis.

¶ 4. Quartum, Quis plus peccauerit, utrum uir, uel mulier.

cum hominis fuit superbia. Nam antecedens potest dupliciter verificari. Primum, quod illud bonum spirituale appetitum erat supra hominis mensuram. Secundum, quod appeteret supra mensuram hominis appetentis, quamuis bonum spirituale non fuerit supra suam mensuram. Et hoc secundo modo spectat ad superbiam, primo autem ad praesumptionem oppositam magnanimitati, & tamen in li tera determinate inferitur, quod spectat ad superbiam.

¶ Ad hoc dicitur, quod quia auctor iam determinauerat, quod consistit in contemptu diuinae subiectionis, dicendo hic, quod peccatum, quia supra mensuram a Deo praefixam bonum appetit, intelligi uoluit, quod contemptus mensurae diuinae affuerit, quod ad superbiam clare spectat. & propterea nullum uitiuum in dicto processu est. Nec solum ex praecedentibus, sed ex calce corporis articuli sequentis patet hunc esse sensum intenu: quoniam ibi expresse dicitur, quod uerque peccauit, uolens sibi ipsi inuicti contempta diuina regula.

¶ 1. Primum, Vtrum primum peccatum hominis fuerit superbia.

¶ 2. Secundum, Quis primus homo peccando appetierit.

¶ 3. Tertium, Vtrum eius peccatum fuerit grauius omnibus aliis peccatis.

¶ 4. Quartum, Quis plus peccauerit, utrum uir, uel mulier.

ARTICVLVS. PRIMVS. Vtrum primi hominis peccatum fuerit superbia.

AD PRIMVM sic proceditur. Videtur, quod superbia non fuerit primi hominis peccatum. Dicit enim Apostolus ad Rom. 5. quod per inobedientiam unius hominis peccatores constituti sunt multi: sed primi hominis peccatum est, ex quo omnes peccatores constituti sunt originali peccato, ergo inobedientia fuit primi hominis peccatum, & non superbia.

¶ 2. Praet. Amb. * dicit super Luc. quod eo ordine diabolus Christum tentauit, quo primum hominem deiecit: sed Christus primo tentatus est de gula, ut patet Matth. 4. cum ei dictum est, Si filius Dei es, dic ut lapides isti panes fiant. ergo primum peccatum primi hominis non fuit superbia, sed gula.

¶ 3. Praeterea. Homo Diabolo suggerente peccauit: sed Diabolus tentans hominem scientiam repromisit, ut patet Genes. 3. ergo prima inordinatio hominis fuit per appetitum scientiae, quod pertinet ad curiositatem. ergo curiositas fuit primum peccatum, & non superbia.

Secunda Secundae S. Tho. EEE 2 ¶ 4. Praet.

¶ 1. Primum, Vtrum primum peccatum hominis fuerit superbia.

¶ 2. Secundum, Quis primus homo peccando appetierit.

¶ 3. Tertium, Vtrum eius peccatum fuerit grauius omnibus aliis peccatis.

¶ 4. Quartum, Quis plus peccauerit, utrum uir, uel mulier.

Infr. ar. 3. & 4. corp. 3. q. 1. ar. 5. co. & 2. dist. 22. q. 1. ar. 1. Et mal. q. 7. ar. 7. ad 12. 13. & 16. & Ro. 5. lect. 5. fin. & 1. Thi. 2. fin.

Ambrosi. in Luc. c. 4. in titulo de prima tentatione Christi. prin. tom. 5.